

Archeologienota

Mechelen, Antwerpsesteenweg 191-191a

DOSSIER 2017L55

Programma van Maatregelen

Bouwen & Milieu nv

Erkend als Bodemsaneringsdeskundige type 2 (Ovam-Vlaanderen)
Erkend als expert in de Bodemverontreiniging (Leefmilieu Brussel)

Hasseltsesteenweg 2
B-3800 Sint-Truiden (BE)

In samenwerking met erkend archeoloog Rik van de Konijnenburg (Haast bvba)
expert in Historisch en Archeologisch onderzoek, Studies en Toegepast onderzoek

Dossiernr.: 2017L55
wettelijk depot: D/2017/14.148/29

INHOUD

Programma van maatregelen	
1. Beschrijvend gedeelte	3
2. Aanleiding van het vooronderzoek	5
3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	10
4. Vraagstelling en Onderzoeksdoelen	13
5. Onderzoekstrategie en -methode	13
6. Onderzoekstechnieken	13
7. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	13
8. Lijst met afbeeldingen	14
9. Bibliografie	14

Coverfoto: het projectgebied op de luchtfoto uit 2017 (bron: www.geopunt.be)

Auteur: Anne De Loof, archeoloog

Autorisatie: Rik van de Konijnenburg, erkend archeoloog 2015/00041

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

1.1.1 Projectcode: 2017L55

1.1.2 Nummer wettelijk depot: D/2017/14.148/29

1.1.3 Naam en erkenningsnummer autoriserend archeoloog: Rik van de Konijnenburg,
OE/ERK/Archeoloog/2015/00041, Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree

1.1.4 Naam en adres van de opdrachtgever: Dovy Center, Industrieweg 5, 8800 Roeselare

1.1.5 Locatiegegevens:

1.1.5.1 Provincie: Antwerpen

1.1.5.2 Gemeente: Mechelen

1.1.5.3 Deelgemeente: Mechelen

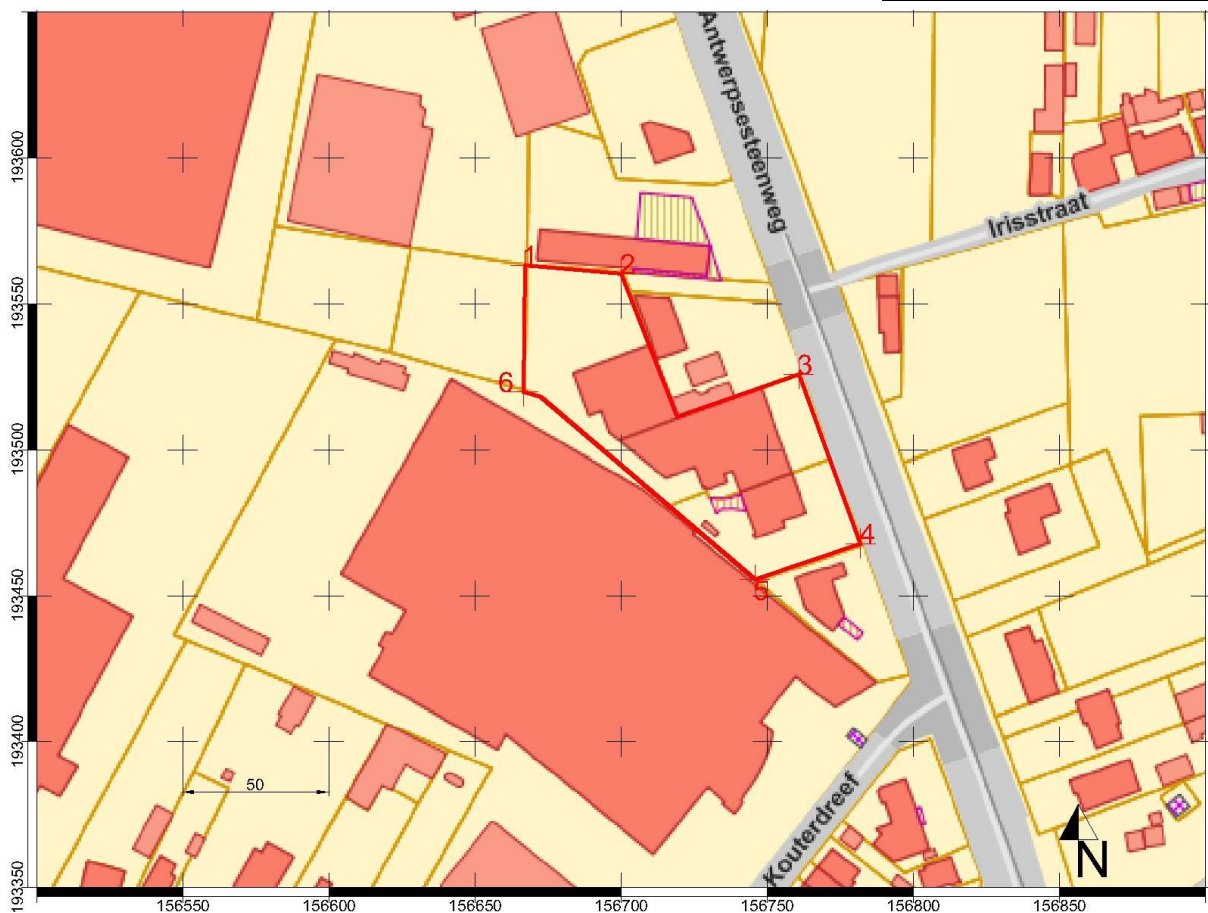
1.1.5.4 Adres: Antwerpsesteenweg 191 – 191a

1.1.5.5 Toponiem:

1.1.5.6 Bounding box:

De xy-coördinaten (stelsel Lambert72):

Nr	X	Y
1	156667.22	193563.00
2	156699.95	193560.14
3	156760.84	193525.89
4	156781.98	193467.87
5	156745.79	193467.87
6	156666.52	193519.86

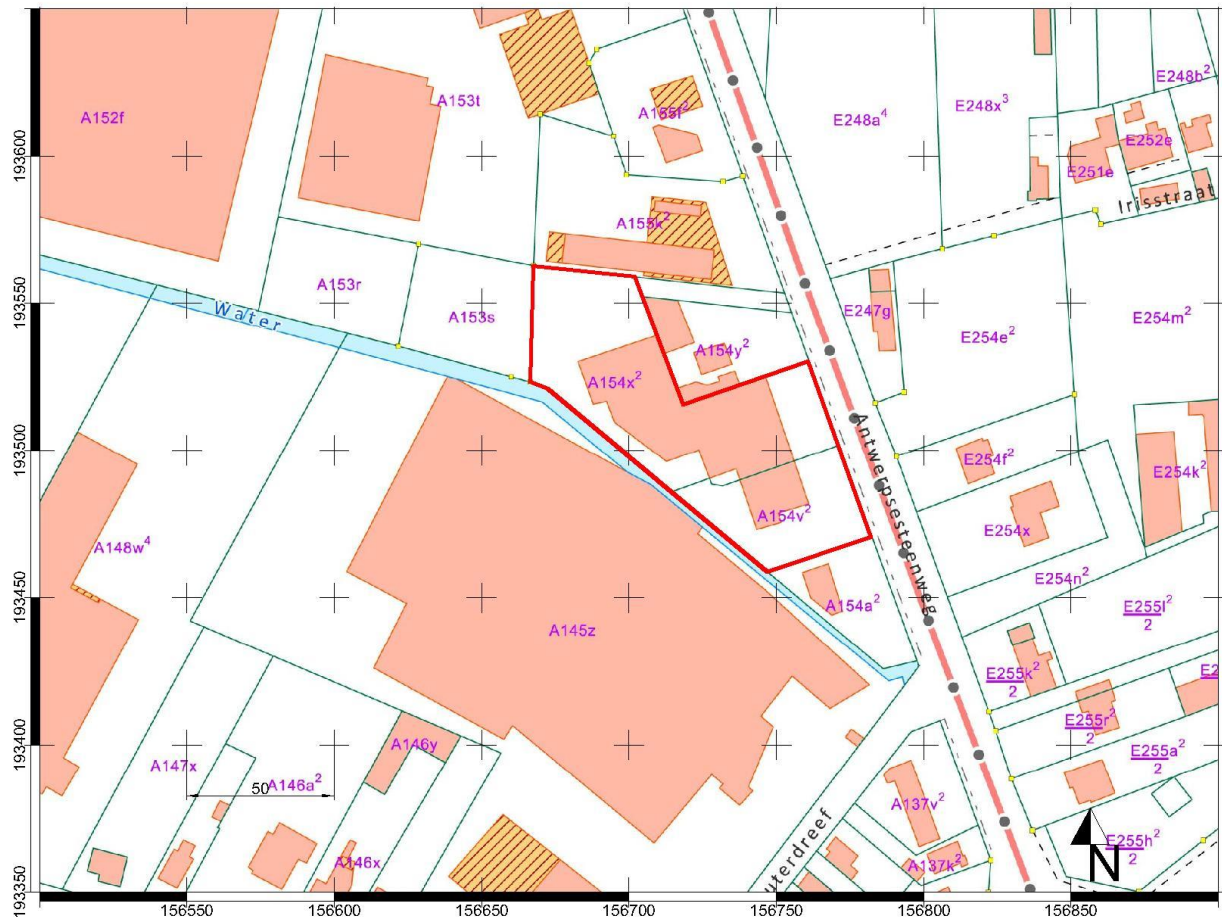
Afbeelding 1: Bounding box, het bouwgebied in rood, www.geopunt.be

1.1.6 Kadastrale gegevens en plan met afbakening

Het projectgebied ligt in de gemeente Mechelen, afdeling 2 sectie A percelen 154V2 en 154X2. Volgens de CadGis van het kadaster (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE) hebben de percelen een oppervlakte van (afgerond op twee decimalen):

154V2: 1632,13 m²

154X2: 4135,90 m²

Afbeelding 2: de kadastrale kaart; in rood het projectgebied. www.cadgis.be

2. Aanleiding van het vooronderzoek

Randvoorwaarden

Dit onderzoek begint bij de uitbreiding van een bedrijf gelegen in de Antwerpsesteenweg 191-191a te 2800 Mechelen.

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria: - De totale oppervlakte van de percelen - De oppervlakte van de geplande bodemingrepen - De ruimtelijke bestemming van het terrein - De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de CAI (Centraal Archeologische Inventaris Onroerend Erfgoed).

Doordat de oppervlakte van de percelen (ca. 5771,03 m²), waarop deze bouwwerken betrekking hebben, de drempelwaarde van 3.000 m² overschrijdt en de ingreep in de bodem (ca. 2526 m²) de drempelwaarde van 1.000 m² overschrijdt, moet, voorafgaand aan een bouwvergunning, in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen. Dit houdt in dat er informatie wordt verzameld over de mogelijke aanwezigheid of afwezigheid van archeologisch erfgoed binnen het projectgebied. De kenmerken, de relatie met het omringend landschap, de bewaringstoestand en de waarde van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed worden ingeschat. Ook de manier waarop de geplande bodemingrepen worden uitgevoerd, maakt deel uit van de evaluatie.

Het bureauonderzoek formuleert een antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

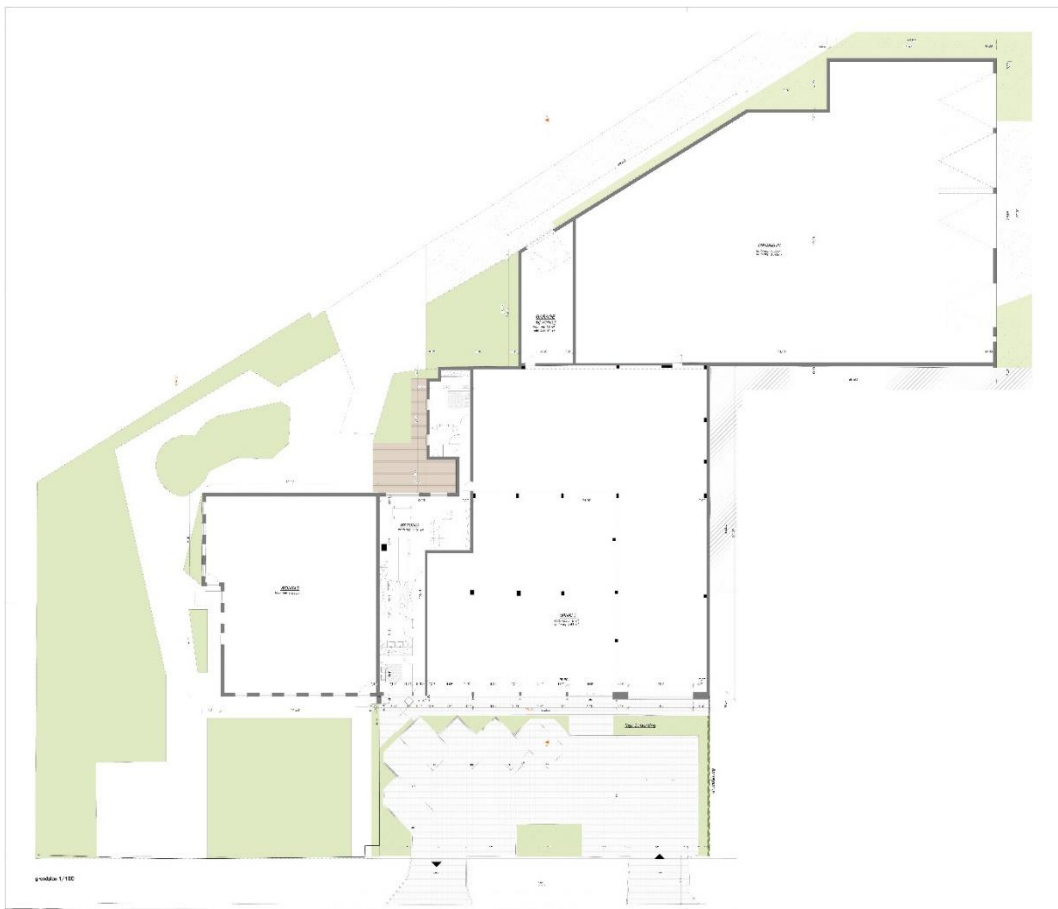
- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?
- Zijn er indicaties dat er bodemverstoringen geweest zijn die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen (gehad) hebben op de gaafheid van het bodemarchief, c.q. archeologische sporen?

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief - Indien er voldoende aanwijzingen zijn om te stellen dat het terrein weinig of niet verstoord is, welke maatregelen dienen te worden genomen om het terrein verder landschappelijk en archeologisch te waarderen?

Beschrijving van de geplande werken

De huidige status van de percelen is bijna volledig bebouwd (afbeelding 6): langs de ingang in de Antwerpsesteenweg vinden we de parking (ca. 440 m²), de winkel met een woning (ca. 862 m²) **en** een andere woning (ca. 285 m²) met een brede tuin en met een diepe vijver. Via de uitweg tussen het perceel 154Y2 (deel van ons projectgebied) en het perceel 155G2 (buiten het onderzoeksgebied) komen we aan het magazijn (ca. 902 m²) en aan de garage (ca. 61 m²).

Afbeelding 3: bestaande toestand, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Volgens het inplantingsplan beperkt het bouwproject zich tot bijna dezelfde oppervlakte als de vorige panden (verwachting 2626 m² tegen de huidige 2119 m²). De geplande werken voorzien een toonzaal (ca. 1205 m²) een bedrijfswoning (ca. 167 m²) en een productieruimte (ca. 1212 m²). De resterende oppervlakte zal dienen voor gebruik als parking, fietstallen en groenaanplanting (afbeelding 4).

Unit 1 zal in een huidige verlaagde zone liggen: nu ligt het niveau op 12,90 m TAW, maar het gelijkvloers van het gebouw zal tussen 13,30 en 14,50 m TAW liggen; dus is het nodig dat de zone hoger gemaakt wordt.

Afbeelding 4: nieuw inplantingsplan, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Om te kunnen bouwen is het nodig de huidige gebouwen af te breken.

Afbeelding 5: panden af te breken, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

De fundering en de vloer zullen een maximale diepte van ca. 1 m onder het m.v. hebben: 2 cm vloerafwerking, 8 cm chape, 10 cm isolatie, 20 cm betonnen vloerplaat en de resterende diepte voor de fundamenteën zelf (afbeelding 6). Volgens het terreinprofiel en het DHMV heeft het projectgebied een heel zachte helling richting N-Z: gezien het nulpeil in de toonzaal zullen ca. 30 cm van het terrein verhoogd worden (afbeelding 7).

3. Resultaten van het bureauonderzoek

In het bureauonderzoek werden alle nodige gegevens verzameld en besproken om te komen tot een gefundeerde uitspraak betreffende de archeologische verwachtingen in het betrokken projectgebied.

Dit onderzoek heeft volgende IT-middelen gebruikt om het archeologisch potentieel van het gebied te kennen:

Site/object op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>;

Het onroerend erfgoed op de kaart, op <https://geo.onroerenderfgoed.be>;

Vorige vooronderzoeken, op <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/>;

Onderzoek met alle historische kaarten, op <https://geopunt.be> en op www.cartesius.be.

- Zijn er archeologische of historische gegevens bekend over de site?

Er zijn over de site – het projectgebied – géén archeologische gegevens bekend. Uit de historische kaarten is af te leiden dat het gebied vanaf de 18de eeuw t/m 1970 zeker onbebouwd gebleven is. Buiten het projectgebied zijn er op een afstand tussen 330 m en 1380 m afgebakende zones CAI (afbeelding 8).

Voor steentijdsites is de nabijheid van een beek gunstig (jachtsites, tijdelijke bewoning), maar de zeer natte valleigronden gaan minstens tussen het Neolithicum en de Romeinse Periode weinig aantrekking hebben gehad voor bewoning.

Sporen uit de Middeleeuwen zijn ook mogelijk: het gebied ligt langs de Antwerpsesteenweg die een relatief “nieuwe” weg is (uit 1704-1706), maar ca. 400 ten ZW werden sporen aangetroffen van een mogelijke plattegrond van een vierpostenspieker uit de Middeleeuwen (CAI 207315).

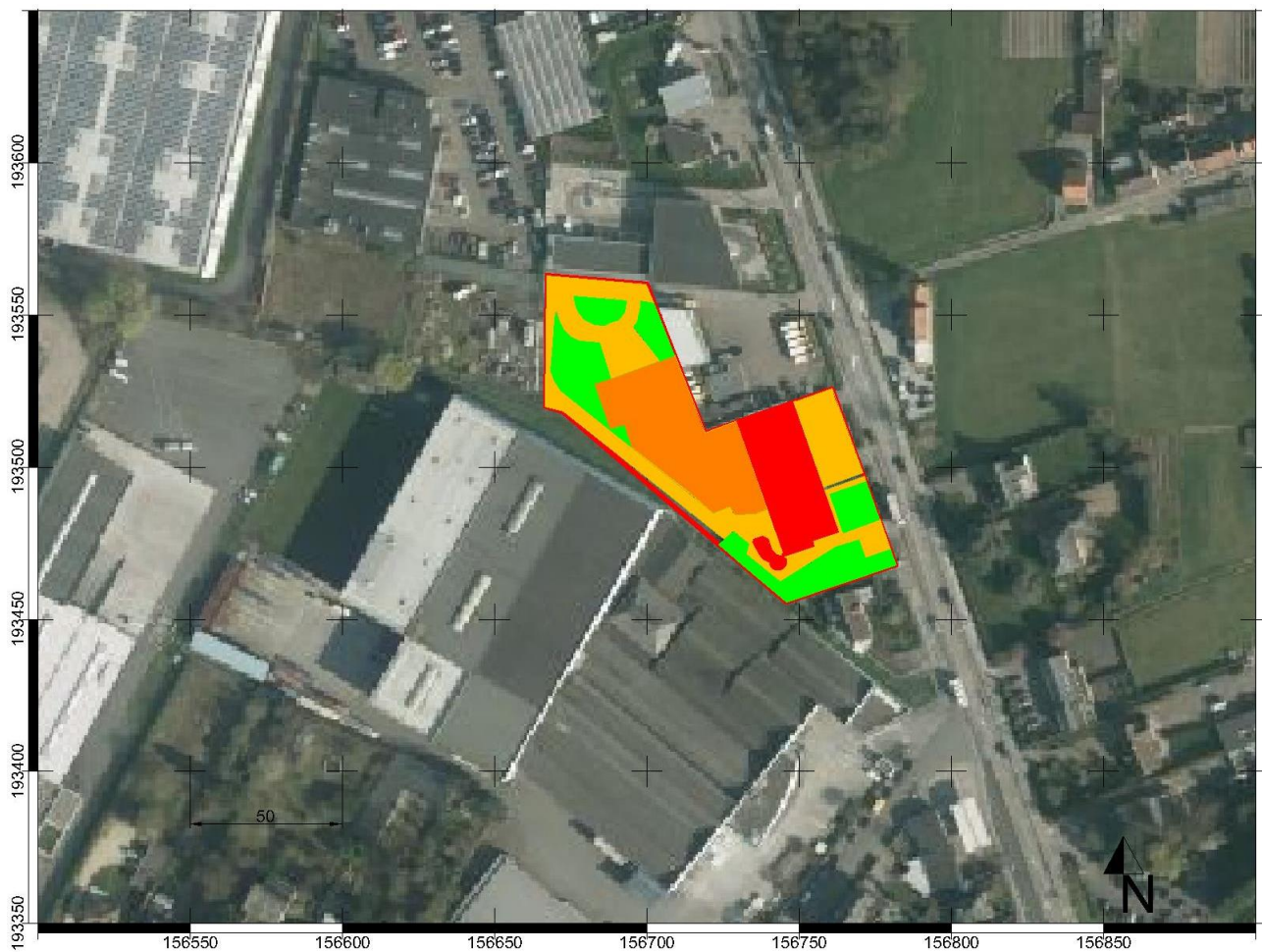
Vanaf de Nieuwe Tijd – door het landschappelijke karakter van het projectgebied uit de historische cartografie – kunnen we afleiden dat er geen hoge verwachting op post middeleeuwse sites bestaat. Archeologische sporen niet in situ - losse vondsten - kunnen niet uitgesloten worden. Een gekarteerde podzol bodem (Sdg) kan een goede bewaringskans voor mogelijke steentijdsites en/of -materiaal zijn.

In dit geval is de vraag cruciaal in hoeverre de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard gebleven is. Uit de gegevens van dit bureauonderzoek blijkt dat het bodemarchief zeer geroerd is in het verleden.

- Zijn er indicaties voor bodemverstoringen die het bodemarchief kunnen vernietigd of omwoeld hebben?

Ja. In de tweede helft van de 20ste eeuw werd het terrein bebouwd met diepe fundamenteën, kelders en verhardingen. Het bouwen van deze panden kunnen wijzen op vernietiging of verstoring van het bodemarchief, tussen een diepte van 0,50 m en 2,2 m onder het m.v voor ca. 70% van de oppervlakte (afbeelding 9).

11

Afbeelding 9: synthese van verstoorde zones op de luchtfoto uit 2017, www.geopunt.be In rood de kelders en de vijver, in oranje het magazijn en de garage, in donkergeel de verhardingen, in groen de mogelijke onverstoorde zones.

Advies:

Op basis van de gegevens uit dit bureauonderzoek blijkt dat het terrein geen waardevolle gegevens zou kunnen opleveren voor kennisvermeerdering van de ontwikkeling van het gebied. De locatie van het projectgebied kan niet tot meer kennis van het originele landschap leiden. Er zijn vele factoren die het eventuele bodemarchief hebben verstoord: het bouwen van vele panden na 1970, diepe fundamenteën, kelder en kruipkelder, brede verhardingen op bijna de totale oppervlakte van de percelen.

Uit al deze argumenten, en op basis van een bijkomende kosten/batenanalyse van een archeologische prospectie hetzij enkel door proefsleuven, hetzij door proefsleuven voorafgegaan door een verkennend archeologisch booronderzoek, ten opzichte van de kans op enige vorm van kennisvermeerdering, die als zeer laag tot onbestaande -door de wijdverspreide en diepgaande verstoring - ingeschat wordt, adviseren wij om het terrein vrij te geven van verder archeologisch onderzoek.

4. Vraagstelling en Onderzoekdoelen

a. Doelstellingen van het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem

Gelet op het advies: niet van toepassing

b. Te beantwoorden onderzoeksvragen

Gelet op het advies: niet van toepassing

5. Onderzoeksstrategie en -methode

Gelet op het advies: niet van toepassing

6. Onderzoekstechnieken

Gelet op het advies: niet van toepassing

7. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Gelet op het advies: niet van toepassing

Dit onderzoek begint bij de uitbreiding van een bedrijf gelegen in de Antwerpsesteenweg 191-191a te 2800 Mechelen, kadastrale gegevens afdeling 2, sectie A, percelen 154V2 en 154X2. Het projectgebied ligt ca. 3 km ten noordwesten van de historische **stadskern** van Mechelen en de huidige status van de percelen is bijna volledig bebouwd.

Volgens het inplantingsplan beperkt het bouwproject zich tot bijna dezelfde oppervlakte als de vorige panden (verwachting 2626 m² tegen de huidige 2119 m²). De geplande werken voorzien een toonzaal, een bedrijfswoning en een productieruimte. De resterende oppervlakte zal dienen voor gebruik als parking, fietstallen en groenaanplanting.

Er zijn over het projectgebied géén archeologische gegevens bekend. Uit de historische kaarten is af te leiden dat het gebied vanaf de 18de eeuw t/m 1970 zeker onbebouwd gebleven is. In de tweede helft van de 20ste eeuw werd het terrein bebouwd met diepe fundamenteën, kelders en verhardingen. Het bouwen van deze panden kunnen wijzen op vernietiging of verstoring van het bodemarchief, tussen een diepte van 0,50 m en 2,2 m onder het m.v voor ca. 70% van de oppervlakte.

Op basis van al deze argumenten wordt er geen verder onderzoek aanbevolen.

8. Lijst met afbeeldingen

Afbeelding 1: Bounding box, het bouwgebied in rood, www.geopunt.be

Afbeelding 2: de kadastrale kaart; in rood het projectgebied. www.cadgis.be

Afbeelding 3: bestaande toestand, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 4: nieuw inplantingsplan, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 5: panden af te breken, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 6: doorsnede, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 7: terreinprofiel, zoals aangereikt door Grosemans-Heylen architecten

Afbeelding 8: CAI kaart, in rood het projectgebied, www.geo.onroerenderfgoed.be

Afbeelding 9: synthese van verstoorde zones op de luchtfoto uit 2017, www.geopunt.be In rood de kelders en de vijver, in oranje het magazijn en de garage, in donkergeel de verhardingen, in groen de mogelijke onverstoorde zones.

9. Bibliografie

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Geraadpleegd via:

<https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/OAOE/48/OAOE048-001.pdf>

Bronnen:

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geo.onroerenderfgoed.be

www.geopunt.be

www.inventaris.onroerenderfgoed.be

www.loket.onroerenderfgoed.be